

The self government's asset, incomes and its management. The resources of the areal-development-region. The separate regulation of the two regional unit

Csilla MIZSER

Budapest Tech Keleti Károly Faculty of Economics

mizser.csilla@kgk.bmf.hu

The Constitution of the hungarian republic is the basis, the basic law, which has to be studied to get acquainted with the management of the hungarian self governments (actually the Constitution gives the right of local self governance for the villages, towns, capital city and its districts and for the county).

The constitutional regulation is a guarantee that its disposals will be observed during the codification.

The constitutional law considers the regulation of the self government's asset, incomes and its management as self governmental basic rights. What do mean the self governmental basic rights in connection with the self government's management?

The Constitution defines as:

The local representative body

- *exercises the proprietary rights considering the self governmental propriety, manages the incomes of the self government's autonomic, enterprises for its own liability;*
- *the self government is entitled to own income, which has to be acceptable for its legally determined tasks and receives state support proportionately with these tasks;*
- *defines the types and the extent of the local taxes according to the acts.*

According to the Self Government's Act 1990:LXV. the self government disposes with its propriety autonomic, manages its incomes autonomic and provides from an integrate budget the administration of facultative and obligatory self governmental tasks. The self government can enterprise for its own liability.

According to the 324/B/1991. CC. decision the Constitution provides the same autonomy considering the practising of its proprietary rights and has the same constitutional protection, as other proprietors and economic organisations. There are many everyday contracts in which X or Y township takes part –as legal person (artificial person) contracting party.

The Self Government's Act limits the enterprises, business activities as the enterprise of the local selfgovernment mustn't risk the supplement of its obligatory tasks. The enterprise of the self government can not risk the provision of the obligatory tasks. The self government can participate only an enterprise in it has limited liability –its liability doesn't exceed the degree of the its share.

The budget of the self government is part of the national budget, it is connected to it with its whole currency/circulation of money, but it is separated and are connected with the state supports and other budgetary relations.

Local self government and county: they are constitutional bodies. But there are more regional unit sin Hungary –of course these units are not contrary to the Constitution. The development councils functionate on three levels:

- *county's development council,*
- *areal development council 1 and*
- *regional development council is ruled by the Regional Development's Act, which is not a qualified majority act contrary to the Self Government's Act 1990:LXV.² The Regional development's and country planning's Act disposes of Hungary's seven, planning-statistic region, the areal development councils orient to this number.³ But we are speaking not about state-administrative organizations, but organizations which are generated for the areal development by act.*

In my opinion the final aim is defined right by the National Conception of the Regional Development ⁴. It declares, that the aim of the hungarian areal future, is such a harmonic and sustainable social-economic-environmental configuration and areal structure, which is oranized in areas, they have own colour and identity and are based on the local facilities. These areas fit organic and effective to the european space, and there are no significant territorial inequalities concerning the public services and life circumstances, which determines for the society the basic chances.

Conclusions: The hungarian public administration endures the organizations, which carry on several management in territorial units on the same level, which could have a lot more connection to each other. County's self government and county's development council: their management is separated, but they could have a common management. The management of the regional development council could also not bring into common denominator with the self-governance, although the constitutional, democratic guarantees could be profitable. Five organizations on three different level follows a management layed on several legal basics.

Keywords: constitution, self-government, planning-statistic region, regional development council, National Conception of the Regional Development

1 The areal development council materialize as an organization a special areal level between the region and county. The area is the synthetic definition of the several areal units (the region, the county, the stressed area and the small area).

2 Regional development's and country planning's Act 1996: XXI.

3 The seven regions: Central Hungary (the seat of the regional development council: Budapest), Central-Transdanube (the seat of the regional development council: Székesfehérvár), West-Transdanube (the seat of the regional development council: Sopron), South-Transdanube (the seat of the regional development council: Szekszárd), North-Hungary (the seat of the regional development council: Miskolc, Northern Great Plain (the seat of the regional development council: Debrecen), South Great Plain (the seat of the regional development council: Szeged).

4 97/2005. (XII. 25.) Parliament's decision about the National Conception of the Regional Development

Jelen áttekintés célja, hogy röviden bemutassa az önkormányzatok gazdálkodását és rávilágítson arra, hogy Magyarországon a területi egységek közül nem csak a közismertségben előrébb járó önkormányzatok rendelkeznek bevétellel és hogy az alkotmányos területbeosztásunkban szereplő helyi önkormányzatok tulajdonképpen a helyi adók kivetésének jogán túl nem kaptak sokkal több gazdasági jogot, mint amennyit megkaphatnak olyan szervek, melyeket nem az Alkotmány és a kétharmados önkormányzati törvény, hanem egyszerű többséggel megszavazható törvény szabályoz és a kormányzati, önkormányzati szervekből delegált tagokból állnak. A területfejlesztési törvény által életre hívott megyei területfejlesztési tanács és regionális fejlesztési tanács a delegáció elvén alapuló, úgyszintén bevételekkel rendelkező és gazdálkodást folytató döntéshozó testület.

A Magyar Köztársaság Alkotmánya a kiindulási pont, az alaptörvény, amit elsőként vizsgálni kell, hogy a magyarországi önkormányzatok gazdálkodását megismerjük (jelenleg az Alkotmány a községeknek, a városoknak, a fővárosnak és kerületeinek, valamint a megyének adja meg a helyi önkormányzás jogát).

Az alkotmányi szabályozás garanciát jelent arra, hogy az abban rögzített rendelkezéseket a Országgyűlésnek be kell tartania a jogalkotás során. Az önkormányzat vagyonáról, bevételeiről, gazdálkodásáról szóló szabályozást az alkotmányjog önkormányzati alapjogoknak tekinti. Mit jelentenek az önkormányzati alapjogok az önkormányzat gazdálkodásával kapcsolatban? *Az Alkotmány úgy fogalmaz:*

A helyi képviselő-testület

- gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat, az önkormányzat bevételeivel önállóan gazdálkodik, saját felelősségére vállalkozhat;
- az önkormányzat törvényben meghatározott feladatainak ellátásához megfelelő saját bevételre jogosult, továbbá e feladatokkal arányban álló állami támogatásban részesül;
- törvény keretei között megállapítja a helyi adók fajtáit és mértékét.⁵

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény alapján (a továbbiakban: Ötv) az önkormányzat tulajdonával *önállóan* rendelkezik, bevételeivel *önállóan* gazdálkodik, az önként vállalt és a kötelező önkormányzati feladatok ellátásáról egységes költségvetéséből gondoskodik. Saját felelősségére vállalkozói tevékenységet folytathat.⁶

5 1949. évi XX. törvény A Magyar Köztársaság Alkotmánya 44/A.§ (1) b-d.)

6 1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról 1.§ (6) b.

A 324/B/1991. AB. határozat szerint az Alkotmány a helyi önkormányzatok számára tulajdonjoga gyakorlása tekintetében ugyanolyan autonómiát biztosít és ugyanolyan alkotmányos védelemben részesül, mint ami minden más tulajdonost és gazdálkodó szervezetet megillet.

Nem kis számmal kötöttek meg azok a mindennapos szerződések, amelyekben X vagy Y település önkormányzata, mint önálló jogi személy szerződéskötő félként vesz részt. Továbbá nemcsak az önkormányzat maga, hanem az államigazgatási feladatkörökkel, valamint önkormányzati hatósági jogkörrel felruházott polgármesteri hivatal is jogi személy, tehát szerződést köthet, jognyilatkozatokat tehet.⁷ Fontos hangsúlyozni, hogy az Alkotmány a helyi önkormányzás jogát a választópolgároknak adja meg, akiknek akaratát a négy évente megválasztott képviselő testület képviseli.

Az önkormányzat vállalkozásainak, gazdasági tevékenységének az alábbi korlátot szabja az Ötv. A helyi önkormányzat vállalkozása a kötelező feladatainak ellátását nem veszélyeztetheti. Az önkormányzat olyan vállalkozásban vehet részt, amelyben felelőssége nem haladja meg vagyoni hozzájárulásának mértékét.

Az önkormányzat költségvetése az államháztartás része, ahhoz teljes pénzforgalmával kapcsolódik, az állami költségvetéstől azonban elkülönül, ahhoz csak az állami támogatásokkal, illetve más költségvetési kapcsolatokkal kötődik.

Mit takarnak az alapfogalmak, mint az önkormányzat vagyona, bevételei és gazdálkodása?

A helyi önkormányzat *vagyona* a tulajdonából és a helyi önkormányzatot megillető vagyoni értékű jogokból áll, amelyek az önkormányzati célok megvalósítását szolgálják.

Az önkormányzati vagyon külön része a *törzsvagyon*, amelyet a többi vagyontárgytól elkülönítve kell nyilvántartani. Törzsvagyonnak az az önkormányzati tulajdon nyilvánítható, amely közvetlenül kötelező önkormányzati feladat- és hatáskör ellátását vagy a közhatalom gyakorlását szolgálja.

A törzsvagyon körébe tartozó tulajdon vagy forgalomképtelen, vagy korlátozottan forgalomképes:

7 Az államháztartásról szóló törvény alapján a polgármesteri hivatal az önkormányzat gazdálkodásának végrehajtó szerve, jogi személy költségvetési szerv.

- forgalomképtelenek a helyi közutak és műtárgyaik, a terek, parkok és minden más ingatlan és ingó dolog, amelyet törvény vagy a helyi önkormányzat forgalomképtelennek nyilvánít;
- korlátozottan forgalomképesek a közművek, intézmények és középületek, továbbá a helyi önkormányzat által meghatározott ingatlanok és ingók. A törzsvagyon korlátozottan forgalomképes tárgyairól törvény vagy a helyi önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint lehet rendelkezni.

Az helyi önkormányzatot - e törvényben meghatározott eltérésekkel - megilletik mindazok a jogok és terhelik mindazok a kötelezettségek, amelyek a *tulajdonost* megilletik, illetőleg terhelik. A tulajdonost megillető jogok gyakorlásáról a képviselő-testület rendelkezik.

Az önkormányzat bevételei

Az önkormányzat a helyi lakosság szükségleteiből és a jogszabályokból adódó feladatait saját költségvetési szerv útján, más gazdálkodó szervezet támogatásával, szolgáltatások vásárlásával, illetve egyéb módon látja el. Az önkormányzat feladataihoz igazodóan választja meg a gazdálkodás formáit és a pénzügyi előírások keretei között önállóan alakítja ki az érdekeltségi szabályokat.

Az önkormányzat a feladatai ellátásának feltételeit saját bevételekből, átengedett központi adókból, más gazdálkodó szervektől átvett bevételekből, központi költségvetési normatív hozzájárulásokból, valamint támogatásokból teremti meg.

Saját bevételek –a felsorolás nem taxatív:

- törvényben rögzített módon a települési önkormányzatok által megállapított és kivetett helyi adók;
- saját tevékenységből, vállalkozásból és az önkormányzati vagyon hozadékból származó nyereség, osztalék kamat és bérleti díj;
- illetékek a külön törvényben meghatározottak szerint;
- átvett pénzeszközök;
- az önkormányzat területén kiszabott és onnan befolyt környezetvédelmi és műemlékvédelmi bírság külön jogszabályban megállapított hányada;
- az önkormányzatot megillető vadászati jog haszonbérbe adásából származó bevétel;

- a helyi önkormányzat egyéb bevételei.

Az Országgyűlés által külön törvényben átengedett központi adók:

- a magánszemélyek jövedelemadójának meghatározott része,
- az egyéb megosztott adók.

Az Országgyűlés a normatív költségvetési hozzájárulást a települések lakosságszámával, egyes korcsoportokkal, intézményi ellátottakkal arányosan és egyéb mutatók alapján állapítja meg.

A központi költségvetésben meghatározott összeg felhasználásra vonatkozó köztartozás nélkül - az önkormányzatnál felmerülő személyi jellegű juttatásokat és egyéb kifizetéseket terhelő levonások, járulékok teljesítését és elszámolását követően -, *közvetlenül megilleti* a helyi önkormányzatokat, illetőleg a törvény által meghatározott körben a feladatot ellátó önkormányzatot.

Az Országgyűlés továbbá cél- és címzett támogatásban részesíti az önkormányzatokat. Az Országgyűlés meghatározza a társadalmilag kiemelt célokat. A feltételeknek megfelelő önkormányzat a céltámogatásra jogosult. A *céltámogatás* kizárólag az adott célra használható fel.

Az Országgyűlés egyes nagy költségigényű beruházási feladatok megvalósítására meghatározott helyi önkormányzatoknak címzett támogatást nyújthat. A *címzett támogatás* is kizárólag csak a meghatározott célra fordítható.

Önállósága és működőképessége védelme érdekében *kiegészítő állami támogatás* illeti meg az önhibáján kívül hátrányos helyzetben levő települési önkormányzatot.

Új önkormányzati feladat megállapítása esetén az Országgyűlés egyidejűleg biztosítja az ellátáshoz szükséges pénzügyi fedezetet.

Bevételek	2007. évi teljesítés (millió Ft)
Intézményi működési bevételek	291.788,5
Intézményi tevékenységek bevételei	208450,6
Kamatbevételek	19449,4
Áfa bevételek	63888,5
Saját folyó bevételek:	913.697,5
Illetékek	58539,8
Helyi adók	505266,9 (ebből iparüzési adó: 427133,6)
Osztalékok, koncessziós díjak	18300,3
Egyéb sajátos bevételek: bírságok	39802,0

Átengedett bevételek:	556.993,3
Személyi jövedelemadó	494276,2
Gépjárműadó	62432,1
Luxusadó	134,4
Termőföld bérbeadásából származó adó	150,6
Felhalmozási és tőke jellegű bevételek:	291.334,0
Tárgyi eszközök, föld és immateriális javak értékesítése, egyéb sajátos bevételek	91991,1
Részvények, részesedések értékesítése	23496,3
Vállalat értékesítéséből, privatizációból származó bevételek	479,1
Államháztartáson belüli felhalmozási bevételek	115804,8
Államháztartáson kívüli felhalmozási bevételek	40829,4
EU-ból átvett pénzeszközök	18773,3
Állami hozzájárulások és támogatások:	860.326,5
Normatív állami hozzájárulások	510805,4
Normatív, kötött felhasználású támogatások	61153,9
Színházi támogatások	10810,0
A helyi önkormányzatok működőképességének megőrzését szolgáló kiegészítő támogatások	23529,6
Egyéb támogatások (közp.előirányzatok)	133711,8
Címzett és céltámogatások	64367,4
A helyi önk-ok fejl. és vis maior támogatása	9857,7
Vis maior tartalék	771,8
Budapest 4-es metróvonal 1. szak.ép.támogatása	35648,2
Szociális célú gyermekétkeztetés	1059,1
Leghátrányosabb helyzetű kistérsegek felzárkóztatásának támogatása	5220,1
Szja kiegészítés	613,8
Államháztartáson belüli átutalások:	426.560,3
Egészségbiztosítási Alapból átvett pénzeszközök	372266,6
Elkülönített pénzalapokból átvett pénzeszközök	14001,4
Kp-i kgtvetési szervektől átvett pénzeszközök	30984,9
Költségvetési kiegészítések, visszatérítések	9307,4

Államháztartáson kívülről származó pénzeszközök	17124,8
Korábban nyújtott kölcsönök visszatérülése, ideiglenesen átvett pénzeszközök	14720,8
Hitel bevételek	78291,3
Értékpapírok értékesítéséből származó bevételek, államkötvény, egyéb (hosszú lejáratú)	190913,0
Tárgyévi bevételek összesen	3.349.961,5

1. sz. táblázat8
A helyi önkormányzatok bevételei

Az önkormányzat gazdálkodása

A helyi önkormányzat:

- közalapítványt hozhat létre, és közérdekű kötelezettségvállalást tehet;
- hitelt vehet fel és kötvényt bocsáthat ki; ennek fedezetéül az önkormányzati törzsvagyron és - a likvid hitel kivételével - a normatív állami hozzájárulás, az állami támogatás, a személyi jövedelemadó, valamint az államháztartáson belülről működési célra átvett bevételei nem használhatók fel;
- dönt a célhoz nem kötött forrásai betétként történő elhelyezéséről, az állami hozzájárulás kivételével;
- dönt egyéb banki szolgáltatások igénybevételéről.
- a helyi önkormányzat az intézményét támogatásban részesíti.

A helyi önkormányzat gazdálkodásának biztonságáért a képviselő-testület, a gazdálkodás szabályszerűségéért a polgármester felelős.

A veszteséges gazdálkodás következményei az önkormányzatot terhelik, kötelezettségeiért az állami költségvetés nem tartozik felelősséggel.

Tervezés, számvitel, információ. *Az önkormányzat meghatározza saját gazdasági programját és költségvetését. A költségvetés összeállításának részletes szabályait az államháztartásról szóló törvény, a finanszírozás rendjét és az állami hozzájárulás mértékét az állami költségvetési törvény határozza meg.*⁹

8 Forrás: Pénzügyminisztérium

9 1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról 77.§-91.§ (2)

Látható, hogy a törvény bővebben foglalkozik a helyi önkormányzatokkal, mint a megyei önkormányzatok szabályozásával, de azt jelezni kell, hogy az önkormányzati alapjogok a megyei önkormányzatot is megilletik.

A megyei önkormányzat a saját terve és költségvetése alapján bevételeivel szabadon gazdálkodik, rendelkezik a törvényben meghatározott megyei önkormányzati tulajdonnal és vállalkozási tevékenységet folytathat. Meg kell állapítani azonban, hogy a megyei önkormányzat kötelező feladatai sokkal szűkebbek, mint a helyi önkormányzatoké, megyei szintre a jogalkotó különösen három speciális területen¹⁰ határozott meg kötelező feladatellátást.

Települési és megyei önkormányzat: alkotmányos szervek. Területi egységek azonban még vannak Magyarországon –természetesen ezen egységek léte sem ellentétes az Alkotmánnyal. A területfejlesztési tanácsok három szinten működnek:

- megyei területfejlesztési tanácsot,
- térségi területfejlesztési tanácsot¹¹ és
- regionális területfejlesztési tanácsot rendel a területfejlesztésről szóló, az Ötv-vel ellentétben nem kétharmados törvény.¹² A területfejlesztési törvény rendelkezik Magyarország hét, úgynevezett tervezési-statisztikai régiójáról, melynek számához igazodnak a területfejlesztési tanácsok.¹³ Hangsúlyozni

10 Tehát nem taxatív felsorolás az Ötv. 70.§-a, amely az oktatás –ide tartozik többek között a történeti iratok gyűjtése, feldolgozása, az egészségügy és a környezetvédelem –ide tartozik többek között a térségi területrendezési feladatok ellátása területén nevesíti azokat a területeket, ahol a feladatot a megyei önkormányzat köteles ellátni. Az Ötv-ben is jelen van a szubszidiaritás elve, azaz a megyei önkormányzat köteles ellátni azokat a törvényben előírt feladatokat, amelyek megoldására települési önkormányzat nem kötelezhető.

11 A térségi fejlesztési tanács intézménye a régió és a megye közötti speciális térségi szintet jeleníti meg szervezetiileg. Ez a térségi szint az 1999. évi törvénymódosítás eredményeként általános szabályként épült be a szabályozásba. A térség a különböző területi egységek (a régió, a megye, a kiemelt térség és a kistérség) összefoglaló elnevezése. A hatályos szabályozás csupán lehetővé teszi a térségi fejlesztési tanács létrehozását, de nem teszi kötelezővé. A tanács működési területét is a létrehozók határozzák meg, egy kivétellel. Ez a kivétel a Balaton Fejlesztési Tanács, amely a Balaton Regionális Fejlesztési Tanács jogutódjaként a Balaton kiemelt üdülőkörzete térségében jött létre.

12 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és területrendezésről

13 A hét régió: Közép-Magyarország (a regionális területfejlesztési tanács székhelye: Budapest), Közép-Dunántúl (a regionális területfejlesztési tanács székhelye: Székesfehérvár), Nyugat-Dunántúl (a regionális területfejlesztési tanács székhelye: Sopron), Dél-Dunántúl (a regionális területfejlesztési tanács székhelye: Szekszárd), Észak-Magyarország (a regionális területfejlesztési tanács székhelye: Miskolc), Észak-Alföld (a regionális területfejlesztési tanács székhelye: Debrecen), Dél-Alföld (a regionális területfejlesztési tanács székhelye: Szeged)

kell azonban, hogy nem államigazgatási szervekről beszélünk, hanem a területfejlesztés számára törvény által létrehozott szervekről.

A megyei területfejlesztési tanácsok nem választott alapon, hanem delegációs elven működnek. Összehangoló, koordináló feladatkörei mellett döntéshozó és pénzügyi keretek felett való rendelkezési jogai is vannak. A megyei, illetve a regionális területfejlesztési tanácsot nem hiába nevezik „demokrácia deficit” paragovermentális (kvázi közigazgatási) szervnek. A minisztériumok számára ugyanis kedvezőbb az általuk jobban befolyásolható és pénzügyi dekoncentrációval működő területi szerv, mint az „alulról” választott és alkotmányosan önálló területi önkormányzat. Ezzel szemben pedig a megyei önkormányzat, amely demokratikus alapokra fektetett, választott alapon működő szerv politikailag mérlegelendő, fontos feladatokat nem kapott meg, jobb és demokratikusabb döntéshozatali lehetőségeit nem megfelelően használják ki, míg a területfejlesztési „társai” fokozatosan növekvő szerephez jutnak.¹⁴

Egyelőre a középszint, a területi szint Magyarországon az alkotmányos megyei önkormányzatokból, a területfejlesztési tervezési-statisztikai régiókból, illetve megyei területfejlesztési tanácsokból áll –melyeknek különböző jogszabályok különbözőképpen határozzák meg a forrásait, gazdálkodását.

Regionális önkormányzatokról természetesen még nem is beszélhetünk, hiszen ahhoz az állami területbeosztás alkotmányos szabályozásához kellene elsősorban hozzáférni –de erre idáig csak törvényjavaslati, illetve alkotmánymódosító javaslat készült és meg is maradt a javaslati fázisban. A jelenlegi középszint tehát a megyei önkormányzat. Regionális önkormányzatoknak olyan gazdasági alapokat kellene teremteni, amelyek valódi, érdemi feladatkörökhöz kapcsolódnak. Ha a megyei önkormányzat megerősítését tűzné ki célul a jogalkotó –ugyanaz lenne a célkitűzés: valós feladatok, valós gazdálkodás. Bármelyik verzióban testesül meg az erős területi önkormányzat, annak jogállását, szervezetét, működési garanciáit, valamint gazdasági alapjait az Alkotmányban kell megállapítani.

Az alábbi alkotmányos garanciáknak lenne jelentőségük:

- a regionális önkormányzat –törvény keretei között- önállóan gazdálkodik;
- gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonosi jogokat;
- saját felelősségére vállalkozhat;
- adókivetési joggal rendelkezik;
- a törvényben meghatározott feladatai ellátáshoz megfelelő saját bevételre jogosult;
- feladataival arányban álló állami támogatásban részesül;

14 Szigeti Ernő (Szerk.): Régió, Közigazgatás, Önkormányzat. Magyar Közigazgatási Intézet 2001, p. 153.

Mi lehetne a végső cél? A végső célt szerintem helyesen határozza meg az országos területfejlesztési koncepció (OTK)¹⁵, melynek alapján Magyarország területi jövőképének célja egy olyan harmonikus és fenntartható társadalmi-gazdasági-környezeti térszerkezet és területi rendszer létrejötte, amely a helyi adottságokra épülő, saját arculattal és identitással rendelkező térségekben szerveződik, amely szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe, s amelyben a társadalom számára az alapvető esélyeket meghatározó közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében nincsenek jelentős területi egyenlőtlenségek.

A Nemzeti Fejlesztési Terv regionális fejezetének kiindulópontjául a területfejlesztési politika átfogó céljai és a régiók által kidolgozott stratégiák szolgáltak. A magyar területfejlesztési politika stratégiáját a területfejlesztési törvény, illetve a fent már kiemelt országos területfejlesztési koncepció (OTK) határozza meg. A magyar területfejlesztési politika jövőképe szerint a különböző társadalmi-gazdasági adottságú térségek eltérő, sajátos fejlődési pályán, de egymással összhangban fejlődnek –így mérséklődhetnek a területi különbségek és az ország, illetve régiói aktív résztvevői az európai területi munkamegosztásnak.

A területfejlesztési politika átfogó céljai 2020-ig. A jövőképben megfogalmazott harmonikus területi szerkezet és rendszer eléréséhez, illetve a kiegyensúlyozott területi fejlődés biztosításához 2020-ig - az OFK (Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció) átfogó céljainak időtávjával összhangban - öt átfogó célkitűzés érvényesítése szükséges:

1. Térségi versenyképesség
2. Területi felzárkózás
3. Fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem
4. Területi integrálódás Európába
5. Decentralizáció és regionalizmus

Középtávú országos területi célok 2013-ig. A jövőkép és az átfogó célok megvalósulása érdekében - figyelembe véve az OFK stratégiai céljait is - középtávon az ország szempontjából meghatározó területi célok teljesülése szükséges, melyek az alábbiak:

1. Versenyképes budapesti metropolisz-térség megteremtése.
2. A régiókat dinamizáló fejlesztési pólusok megerősítése és a városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztése.
3. Elmaradott térségek, külső és belső perifériák felzárkóztatása.
4. Országos jelentőségű, integrált fejlesztési térségek és tématerületek

15 97/2005. (XII. 25.) OGY határozat az Országos Területfejlesztési Koncepcióról

- a) A Balaton térség (Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területe) tartós versenyképességének megteremtése a fenntartható térségi rendszer kialakításával.
 - b) A Tisza-térség (a Tisza-mente, a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése, valamint a Tisza-tó üdülőkörzet által érintett terület) fenntartható felzárkóztatása: integrált fejlesztéséhez a Tisza által meghatározott táji rendszer működőképességének biztosítása és az ökológiai kritériumoknak megfelelő fenntartható társadalmi, gazdasági fejlődés feltételeinek megteremtése.
 - c) A Duna-mente (Duna menti kistérségek, beleértve a Duna-Tisza-közi Homokhátság teljes területét is) fenntartható fejlesztése.
 - d) A termálvíz kincs integrált térségi hasznosítása a területfejlesztési politika országosan kiemelt célja.
 - e) A megújuló energiaforrások részarányának növelése a gazdasági és környezetvédelmi szempontok érvényesítésével a fenntartható fejlődés stratégiájának megfelelően.
5. Határ menti területek fejlesztése és határon átnyúló térségi együttműködésük erősítése.
 6. Rurális (a továbbiakban: vidékies) térségek területileg integrált fejlesztésének prioritásai.¹⁶

A regionális operatív programok finanszírozására uniós forrásokból kerül sor, melyet hazai forrással kell kiegészíteni. A költségvetési keretet a regionális fejlesztési tanácsok közreműködésével két lépcsőben osztják el a régiók között.

- a fejlesztési forrásból a fejlettségüket és lakosságszámukat figyelembe véve részesülnek
- a regionális fejlesztési tanácsok javaslatára a régiók pénzügyi keretét a fejlesztési szükségletek alapján osztják el az egyes intézkedések között.¹⁷

A Nemzeti Fejlesztési Terv forrásaiból, a Strukturális Alapokból és a Kohéziós Alapból juthat hozzá Magyarország támogatásaihoz.

Látható, hogy a területfejlesztésre szánt összegek elosztása körül mesterségesen fenntartja a mindenkori kormányzat a saját befolyásán alapuló, az önkormányzatiságtól és a demokratikus választási alapoktól távolabb álló szervek működését és a középszintű, területi önkormányzatok, tehát a megyei önkormányzat súlytalanságának problémáját pedig rendezetlenül hagyja.

¹⁶ 97/2005. (XII.25.) OGY határozat az Országos Területfejlesztési Koncepcióról

¹⁷ Horváth Gyula-Szaló Péter: Területfejlesztés és régiók. Regionális politika, strukturális eszközök koordinációja. A Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati Stratégiai Elemző Központ és a Külügyminisztérium közös kiadványa. Budapest 2003

Konklúziók

A magyar közigazgatás elbírja az azonos szintű területi egységekben a különféle gazdálkodást folytató szervezeti egységeket, melyeknek sokkal több közös kapcsolódási pontjuk lehetne. Megyei önkormányzat és megyei területfejlesztési tanács: gazdálkodásukat elkülönülve végzik, lehetne azonban közös a gazdálkodás. A regionális területfejlesztési tanács gazdálkodása szintén nem hozható az önkormányzatisággal közös nevezőre, pedig az alkotmányos, demokratikus garanciák itt is hasznosak lennének. Három szinten, ötféle szervezet, különböző jogszabályi alapokon nyugvó gazdálkodást folytat.

Irodalom

Szigeti Ernő (Szerk.): Régió, Közigazgatás, Önkormányzat. Magyar Közigazgatási Intézet 2001

Horváth Gyula-Szaló Péter: Területfejlesztés és régiók. Regionális politika, strukturális eszközök koordinációja. A Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati Stratégiai Elemző Központ és a Külügyminisztérium közös kiadványa. Budapest 2003

Jogszabályok:

1949. évi XX. törvény A Magyar Köztársaság Alkotmánya

1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról

1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és területrendezésről

97/2005. (XII. 25.) OGY határozat az Országos Területfejlesztési Koncepcióról

Kapcsolódó honlapok:

www.otm.gov.hu

www.oth.gov.hu

www.vati.hu

www.westpa.hu

www.kdrfu.hu

www.norda.hu

www.eszakalfold.hu

www.del-alfold.hu

www.ddrft.hu